

Çiftçi İstisnası Uygulama Esasları Yönetmeliği

Yetki Kanunu 5042

Yayımlandığı R.Gazete 12.08.2004/25551

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Hukukî Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 — Bu Yönetmelik, Kanunda belirtilen hak sahibinin yetkilerine aykırı olmamak kaydıyla, tarımsal üretimin korunması ve kollanması amacıyla, çiftçilerin işlediği arazilerinden elde ettikleri üründen, yine kendi işlediği arazilerinde yapacakları üretimler için korunan bir çeşidin çoğaltım materyalini kullanmaları hâlinde, kullanımla ilgili çiftçi, ıslahçı veya hak sahibinin hak ve sorumluluklarını belirlemektedir.

Kapsam

Madde 2 — Bu Yönetmelik, Kanununun 17 nci maddesinde sözü edilen bitki türlerini ve çiftçilerin Kanun kapsamında sağlanan istisnalardan yararlanması için gerekli kuralları kapsar.

Hukukî Dayanak

Madde 3 — Bu Yönetmelik, 5042 sayılı Yeni Bitki Çeşitlerine Ait Islahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanununun 17 nci maddesi uyarınca hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 — Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Bakanlık:** Tarım ve Köyışleri Bakanlığını,
- b) Genel Müdürlük:** Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğünü,
- c) Kanun:** 5042 sayılı Yeni Bitki Çeşitlerine Ait Islahçı Haklarının Korunmasına İlişkin Kanunu,
- d) Islahçı:** Yeni bir bitki çeşidini ıslah eden veya bulan ve geliştiren kişiyi,
- e) Hak sahibi:** Islahçı veya onun hukukî haleflerini,
- f) Çeşit:** Islahçı hakkının verilmesi için gerekli şartların karşılanıp karşılanmadığına bakılmaksızın, bir veya birden fazla genotipin ortaya çıkardığı bazı özelliklerin kendisini göstermesiyle tanımlanan ve aynı tür içindeki diğer genotiplerden en az bir tipik özelliği ile ayrılan ve değişmeksizin çoğaltmaya uygunluğu bakımından bir birim olarak kabul edilen en küçük taksonomik kısım içerisinde yer alan bitki grubunu,
- g) Tohumluk:** Bitkilerin çoğaltımı için kullanılan vegetatif ve generatif bitki kısımlarını,
- h) Çoğaltım veya çoğaltma:** Asıl veya ebeveyn bitkilerle aynı özellikleri taşıyan bir sonraki nesil bitkilerin elde edilmesini,
- ı) Üretim veya üretme:** Ürün veya çoğaltım materyali elde etmek amacıyla bitki yetiştirilmesini,
- i) Çoğaltım materyali:** Bitkilerin çoğaltımı için kullanılan bütün bir bitki veya kısımlarını,
- j) Tescil:** Bu Kanun kapsamındaki çeşitlerin ıslahçı hakları kütüğüne yazılmasını,

k) Kütük: İslahçı hakkı başvurusu ve hakkın tescili ile ilgili hususların kayıtlı olduğu sicilleri,

l) Liste: Genel Müdürlük tarafından oluşturulan tohum hazırlayıcılarını kapsayan listeyi,

m) Tohum hazırlayıcı: Kendi veya diğer çiftçilerin elde ettikleri ürün ve/veya çoğaltım materyaline belli manipülasyon işlemlerini uygulayanları,

n) Çiftçi: Kendi adına; mülkiyetindeki ya da kiraladığı veya ortaklık yoluyla sağladığı arazilerde bitkisel üretim faaliyetinde bulunanları,

o) Küçük çiftçi: 8 inci maddede belirtilen bitki grubu veya türlerinden Ek-1'de yer alan ekim alanları kadar veya daha küçük araziye işleyen çiftçiler veya diğer türler için karşılaştırılabilir kriterleri sağlayan çiftçileri,

ö) Hak sahipleri organizasyonu: Hak sahiplerinin oluşturduğu ve hak sahiplerini temsil eden organizasyonu,

p) Pazarlama yılı: 1 Temmuzdan ertesi yılın 30 Haziranına kadar olan dönemi, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Çıkarların Korunması, Hak Sahibi, Çiftçi İstisnası ve Çiftçi

Çıkarların Korunması

Madde 5 — Bu Yönetmelikte ortaya konulan kurallar, hem ıslahçı veya hak sahibi hem de çiftçi tarafından karşılıklı yasal çıkarlarını koruyacak şekilde uygulanacaktır.

Birinci fıkranın amaçları doğrultusunda, bir veya daha fazla çıkar arasında bir denge kurulması ve bu Yönetmelikte ortaya konulan herhangi bir kuralın hedefi ile bu kuralın uygulanmasında ortaya çıkacak gerçek etki arasında dengenin oluşturulması esastır. Bu esaslar göz önüne alınmadığı için, bir veya daha fazla çıkarın olumsuz şekilde etkilendiği durumlarda, yasal çıkarlar korunmuş addedilemez.

Hak Sahibi

Madde 6 — Kanununun 14 üncü maddesi hükümlerinden doğan hak sahibinin hak ve sorumlulukları, hâlen üzerinden bedel almakta olduğu hak hariç diğer şahıslara devri yapılamaz.

Haklar, hak sahipleri tarafından tek başlarına, ortaklaşa olarak veya hak sahiplerinin oluşturduğu hak sahipleri organizasyonu tarafından kullanılabilir. Hak sahipleri organizasyonu, yalnızca üyeleri adına ve kendisine yazılı yetki vermiş kişiler adına hareket edebilir.

Bu Yönetmelik kapsamında UPOV üyesi ülkelerde veya karşılıklılık prensipleri uyarınca diğer ülkelerdeki hak sahibi veya hak sahipleri organizasyonları veya bunların temsilcileri ülke sınırları içerisinde ikamet edecek veya makamı bulunacak veya bir tesisi olacaktır.

Çiftçi ve Sorumluluklar

Madde 7 — Çiftçinin sorumlulukları aşağıdaki hususları içerir:

a) Kanununun 17 nci maddesi ve bu Yönetmelikte veya Yönetmeliğin uygulanmasına ilişkin esaslardan doğan çiftçiye ait yetki ve sorumluluklar, çiftçinin arazisini devretmesi hâlindeki durumlar hariç, diğer kişilere devredilemez.

b) Çiftçinin kendi veya işlediği arazisi; çiftçinin kendi adına, kendi sorumluluğu altında bitki yetiştirdiği, mülkiyetindeki veya kiraladığı veya ortaklık yoluyla işlediği arazidir.

c) (a) bendi kapsamında arazinin tamamının veya bir kısmının başkalarının kullanımına verilmesi devir anlamındadır.

d) Bir sorumluluğun yerine getirilmesi talebinde, arazinin mülk sahibi olan şahıs veya şahıslar çiftçi kabul edilir. Bu maddenin (a), (b) ve (c) bentlerine göre sorumluluğunu yerine getirecek çiftçinin arazinin mülk sahibi dışında başka bir şahıs olduğunu sözü geçen mülk sahibinin kanıtlaması gerekecektir.

Çiftçi İstisnası

Madde 8 — Hak sahibinin, Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasında belirtilen yetkilerine aykırı olmamak kaydıyla, tarımsal üretimin korunması ve kollanması amacıyla, çiftçilerin işlediği arazilerinden elde ettikleri üründen, yine işlediği arazilerinde yapacakları yeni üretimler için, hibrit ve sentetik çeşitler hariç olmak üzere, korunan bir çeşidin çoğaltım materyalini kullanabilmeye yetkileri vardır.

Bu Yönetmelik hükümleri aşağıda belirtilen bitki türlerine uygulanır:

a) Tahıllar;

- 1) Buğday (*Triticum.spp.*).
- 2) Arpa (*Hordeum vulgare L.*).
- 3) Çeltik (*Oryza sativa L.*).
- 4) Yulaf (*Avena sativa L.*).
- 5) Çavdar (*Secale cereale L.*).
- 6) Tritikale (*Triticosecale*).

b) Yemelik baklagiller;

- 1) Kuru fasulye (*Phaseolus vulgaris L.*).
- 2) Nohut (*Cicer arietinum L.*).
- 3) Mercimek (*Lens culinaris Medik.*).
- 4) Bezelye (*Pisum sativum L.*).
- 5) Bakla (*Vicia faba L.*).

c) Yem bitkileri;

- 1) Yonca (*Medicago sativa L.*).
- 2) Korunga (*Onobrychis sativa L.*).
- 3) Fiğ (*Vicia sativa L.*).
- 4) Üçgül (*Trifolium spp.*).

d) Endüstri bitkileri;

- 1) Pamuk (*Gossypium spp.*).
- 2) Tütün (*Nicotiana tabacum L.*).
- 3) Patates (*Solanum tuberosum L.*).
- 4) Kolza (*Brassica napus L.*).
- 5) Yer fıstığı (*Arachis hypogaea L.*).
- 6) Soya (*Glycine Max L.*).

Birinci fıkra, hak sahibi ve çiftçilerin haklarını koruyacak şekilde uygulanır.

Küçük Çiftçi

Madde 9 — Çiftçi istisnasından küçük çiftçiler yararlanır. Küçük çiftçiler; 8 inci maddede belirtilen bitki grubu veya türlerinden, Ek 1 de en fazla 92 ton tahıl üreteceği hesaplanmış ekim alanlarından daha küçük araziye sahip çiftçiler veya diğer türler için karşılaştırılabilir kriterleri sağlayan çiftçilerdir. Bu çiftçiler hak sahibine herhangi bir bedel ödemezler.

İstisnadan yararlanan çiftçiler veya ürün işleyenler, hak sahibinin talep ettiği her türlü bilgi ve belgeyi vermek zorundadır. İstenen bilgi ve belgeler bu Yönetmeliğin 16 ncı maddesinde yer alan şahsî bilgilerin korunması ile ilgili prensipler kapsamında değerlendirilmelidir. Hak sahibi, gerektiğinde Genel Müdürlükten yardım isteyebilir. Genel Müdürlük tarafından belirlenen ücret karşılığında, konu ile ilgili bilgi ve belgeler hak sahibine verilebilir. Genel Müdürlük, talep edilen bilgi ve belgeleri reddederse, ret kararını gerekçeleri ile birlikte hak sahibine yazılı olarak bildirir.

Bitki üretilen alan, bitkilerin devamlı olarak üretildiği alanlardır. Özellikle orman alanları, beş yıldan daha uzun süre için tesis edilmiş meralar ve daimî otlaklar bitki yetişen alan olarak kabul edilmez.

Hak sahibine bedelin ödeneceği pazarlama yılı içinde, çiftçinin üretim yapmış olduğu araziye geçici veya devamlı olarak sübvansiyon veya zarar ödemesi yapılmış ise bu arazi, üzerinde bitki üretilen arazi olarak kabul edilir.

Küçük çiftçi olduğunu iddia eden çiftçi, anlaşmazlık hâlinde, bu kategorideki çiftçilerin özelliklerini taşıdığını ispat edecektir.

Hak Sahibine Ödenecek Bedel

Madde 10 — Korunan çeşidi kullanan ve istisna dışında kalan çiftçiler hak sahibine belirli bir bedel öderler. Hak sahibine ödenecek bedelin seviyesi, hak sahibi ile ilgili çiftçi arasında yapılacak sözleşme ile belirlenir.

Böyle bir sözleşmenin yapılmadığı ve anlaşma olmadığı durumlarda, aynı veya benzer bölgede, aynı veya benzer çeşidin sözleşmeli üretimleri için en alt sertifikalı tohumluk sınıfında; aynı veya benzer çeşidin sözleşmeli üretimleri için ödenen ücretten fazla olmamak kaydıyla bu pay hesaplanacaktır.

Ödemede Kişisel Sorumluluk

Madde 11 — Çiftçi, tarlasında üretim amacıyla, korunan çeşidin hasat edilmiş ürününden tohumluğunu kullanmaya başladığında, ödeyeceği bedel konusu, hak sahibi ile çiftçi arasında yapılacak olan sözleşme ile belirlenir. Ancak bu sağlanamadığı takdirde çiftçinin kişisel sorumluluğu ekilen tohumun hasat edildiği günden itibaren başlar.

Hak sahibi ve çiftçi arasında ödemenin zamanı ve şekli tespit edilebilir. Ancak bu sağlanamadığı takdirde her ürün için hasat tarihini müteakiben altı ay içinde ödeme tamamlanmış olmalıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bilgi ve Şahsî Bilgilerin Korunması

Çiftçinin Vereceği Bilgiler

Madde 12 — Bu Yönetmelik kapsamında çiftçinin vereceği bilgi ve diğer hususlar aşağıda yer almaktadır.

a) Çiftçinin hak sahibine vereceği bilgiler, hak sahibi ile çiftçi arasında yapılan sözleşmede yer alır.

b) Böyle bir sözleşme yapılmamış ise hak sahibi talep ettiğinde; çiftçi ilgili bilgileri içeren bir metni hak sahibine verecektir.

Çiftçinin vereceği bilgiler;

- 1) Çiftçinin ismi, ikametgâh yeri ve arazisinin adresi,
 - 2) Çiftçinin işlediği araziden elde ettiği üründen tohumluk olarak, hak sahibinin bir veya daha fazla çeşidini kullanıp kullanmadığı,
 - 3) Çiftçi böyle bir kullanımda bulunmuşsa, ilgili çeşit veya çeşitlerden elde ettiği üründen çiftçinin kullandığı miktar,
 - 4) Aynı şartlar altında, varsa çiftçi için söz konusu materyali ekim için hazırlayan kişi veya kişilerin isim ve adresleri,
 - 5) Bu maddenin (b) bendinin (2), (3) ve (4) numaralı alt bentlerinden elde edilen bilgiler 18 inci maddeye göre doğrulanmıyorsa, kullanılan söz konusu çeşitlerin üretim materyalleri miktarı ile bunları temin eden kişi veya kişilerin isim ve adresleri,
 - 6) Kanununun 14 üncü maddesindeki amaçlar için çeşidi bedel ödemediği kullanıp kullanmadığı, kullandıysa ne zamandan beri kullandığı.
- c) Bu maddenin (b) bendinin (2), (3), (4) ve (5) numaralı alt bentlerinde belirtilen bilgiler içinde bulunulan pazarlama yılı ve önceki üç pazarlama yılı ile ilgili olup, hak sahibinin talebi üzerine (d) ve (e) bentlerinin hükümlerine göre bu yıllara ait bilgileri kapsayacaktır. Burada geçen üç pazarlama yılının ilk yılı, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesini takip eden yıl olarak kabul edilir.

Ancak, bilgi verilmesi istenen çeşit ilk defa o bölgede ekiliyorsa daha önceki yıllara ait bilgiler istenmeyecektir.

d) Hak sahibi talebinde ismini ve adresini, bilgi istediği çeşit veya çeşitleri belirtecektir. Çiftçinin isteği üzerine, bu istek yazılı olacak ve hak sahibi olduğunu belirtir delil konulacaktır. Bu maddenin (e) bendine aykırı olmamak kaydıyla talep, direkt olarak çiftçiye yapılacaktır.

e) İlgili çiftçiye direkt olarak gönderilmeyen bir talep, eğer önceden yapılan anlaşma gereği aşağıdaki kurum veya şahıslara gönderilmişse, çiftçiye gönderilmiş kabul edilir.

- 1) Çiftçinin üyesi olduğu kuruluş veya kooperatiflere,
 - 2) Tohum hazırlama hizmeti alan çiftçilerle ilgili olarak tohum hazırlayanlara,
 - 3) Hak sahibinin çeşitlerini sözleşmeli üretim materyalini sağlayanlara.
- f) (e) bendi hükümlerine uygun şekilde yapılan bir talep için, her çiftçinin tek tek belirlenmesi şart değildir. Çiftçi kuruluşları, kooperatifler, tohum işleyen veya satanlar; çiftçiler tarafından yetkilendirilmişse ilgili çiftçilere ait bilgileri gönderebilir.

Tohumluk Hazırlayandan İstenen Bilgiler

Madde 13 — Aşağıdaki durumlar tohumluk hazırlayıcıların vereceği bilgi ve hususları içerir:

- a) Tohumluk hazırlayanın hak sahibine vereceği bilgiler, hak sahibi ile tohum hazırlayan arasında yapılan sözleşmede yer alır.
- b) Böyle bir sözleşme yapılmadığı veya uygulanmadığı durumlarda, hak sahibinin talebi üzerine tohumluk hazırlayıcı, ilgili bilgiyi hak sahibine vermek zorundadır. Aşağıdaki hususlar 'ilgili bilgiler' olarak kabul edilir:
 - 1) Tohumluk işleyenin adı, ikametgâh yeri, işyerinin isim ve adresi,
 - 2) Hak sahibinin çeşitlerinden bir veya birkaçının hasat ürünü, tohumluk için hazırlamışsa bu çeşitlerle ilgili bilgileri,

3) Eğer tohumluk işleyen yukarıdaki hizmeti yapmış ise ne kadar ürün işlediği ve sonuçta ne kadar işlenmiş materyal elde edildiği ve bu işlemlerin yapıldığı yerler ve tarihler,

4) (3) numaralı alt bentte belirtilen hizmetleri alan şahıs veya şahısların isimleri ve bu şahıslar adına işlenen ürün miktarı.

c) Hak sahibi bu maddenin (b) bendinin (2), (3) ve (4) numaralı alt bentlerinde istenen bilgileri, şimdiki pazarlama yılı ve önceki üç pazarlama yılı için isteyebilir.

d) Tohumluk hazırlayandan istenen bilgiler için de 12 nci maddenin (d) bendi hükümleri uygulanacaktır.

e) İlgili tohum hazırlayıcıya direkt olarak gönderilmeyen bir talep, eğer önceden yapılan anlaşma gereği aşağıdaki kurum veya şahıslara gönderilmişse, tohum hazırlayıcıya gönderilmiş kabul edilir.

1) Tohum hazırlayıcının üyesi bulunduğu ulusal, bölgesel veya mahallî düzeyde kurulmuş kuruluşlara,

2) İçinde bulunulan pazarlama yılında ve (c) bendinde belirtilen pazarlama yılında başlamak üzere önceki üç pazarlama yılında çiftçilere tohum hazırlayan tüm tohum hazırlayıcılara.

f) (e) bendi hükümleri gereğince yapılan bir talep için, tohum hazırlayıcıların tek tek belirlenmesi gerekmez. Çiftçi kuruluşları, tohum hazırlayıcıları tarafından yetkilendirilerek, istenen bilgileri hak sahibine gönderirler.

Hak Sahibinin Vereceği Bilgiler

Madde 14 — Aşağıdaki durumlar hak sahibinin vereceği bilgi ve hususları içerir:

a) Hak sahibinin çiftçiye vereceği bilgiler, çiftçi ile hak sahibi arasında yapılan sözleşmede yer alır.

b) Böyle bir sözleşme yapılmadığı veya uygulanamadığı hâllerde, 10 uncu maddeye göre kendisine bedel ödemesini istediği çiftçinin talebi üzerine, ilgili bilgiyi çiftçiye vermek zorundadır.

Aşağıdaki hususlar ilgili bilgi olarak kabul edilir:

1) Çiftçinin arazisinin olduğu çevrede sözleşmeli olarak üretilen aynı çeşidin en alt sertifikalı tohumluk sınıfında ödenen bedel veya

2) Çiftçinin arazisinin bulunduğu çevrede aynı çeşidin üretimi yoksa ve diğer bölgelerde bu bedel için yeknesak bir uygulama bulunmuyorsa, bu çevrede aynı çeşidin en alt sertifikalı tohumluk sınıfındaki üretiminde bu bedel için tespit edilen miktarı.

Resmî Kuruluşlardan Alınacak Bilgiler

Madde 15 — Resmî kuruluşlardan alınacak bilgiler aşağıdaki belge ve bilgileri ihtiva eder:

a) Bu Yönetmelikte adı geçen tür ve çeşitlerin ne kadar ekildiği ve bunların kullanımından elde edilen sonuçları isteyen hak sahibi, resmî kuruluşa talebini yazılı olarak bildirecektir. Talebinde, kendi isim ve adresini bildirecek, hangi çeşitlere ait ve ne tip bilgi istediğini belirtip hak sahibi olduğunu gösterir belgeyi de ekleyecektir.

b) Resmî kuruluş, 16 ncı madde hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla, istenen bilgiyi yalnızca aşağıdaki hâllerde vermeyebilir.

1) Tarımsal üretimin izlenmesinde görev almıyorsa,

2) Resmî kuruluşların çalışmalarına ilişkin genel gizlilik kuralları, hak sahiplerine bu bilgilerin verilmesine izin vermiyorsa,

- 3) Toplanan bilgilerin açıklanması yasalarda belirtilen gizlilik ilkesine uymuyorsa,
- 4) İstenen bilgiler toplanmamışsa veya yoksa,
- 5) Bu bilgiler bilhassa, hak sahibine ait olmayan çeşitlere ait ise.

c) Resmî kuruluşlar bilgi verirken, hak sahipleri arasında ayırım yapmayacaklardır. Resmî kuruluş, hak sahibinin istediği bilgileri içeren evraktan suret almasına izin verebilir. Ancak, 16 ncı madde hükümlerine uygun olarak şahsî bilgileri korunan şahısların tanınmasına imkân verecek kayıtların saklı tutulmasına dikkat edecektir.

d) Eğer resmî kuruluş, talep edilen bilgileri vermemeye karar verirse, bunu yazılı olarak nedenleriyle hak sahibine bildirecektir.

Şahsî Bilgilerin Korunması

Madde 16 — Bu Yönetmeliğin 12, 13, 14 ve 15 inci madde hükümlerine göre bilgi veren veya alan şahıslar, şahsa özel bilgiler hakkında, bu şahsî bilgilerin kullanılması veya serbestçe el değiştirmesi açısından korunma altındadır.

Bu şahıslar, bu Yönetmeliğin 12, 13, 14 ve 15 inci madde hükümleri kapsamında bilgi almışsa, bilgiyi veren şahıstan önceden izin almadan, bu bilgiyi, Kanunun 17 nci maddesinde verilen yetkinin kullanımı amacı dışında kimseye veremez ve kullanamaz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Diğer Yükümlülükler ve Tohumluk Hazırlayıcıları

Çiftçinin Arazisinin Dışında Tohumluk Hazırlanması ile İlgili Yükümlülükler

Madde 17 — Çiftçi, koruma altında olan bir çeşitten hasat ettiği ürünü, hak sahibinden izin almaksızın, aşağıdaki hâller dışında tohum olarak işlenmek üzere işletmesinden dışarı çıkaramaz.

a) Çiftçi, tohumluk olarak işlemeye giren materyal ile, işleme sonucunda elde edilen materyalin aynı olmasını garanti edecek önlemleri almışsa,

b) Hasat edilen ürünün tohumluk olarak işlenmesinin bir tohumluk hazırlayıcı tarafından yapılacağını garanti ederse,

tohumluk hazırlanması işlemini arazisi dışında yapabilecektir.

Tohumluk Hazırlayıcıları ve İşleyicileri

Madde 18 — Tohumluk hazırlayıcı; hâlen tescil edilmiş veya Kanun ile korunan çeşitlerin tohumluk hazırlanması faaliyetinde bulunduğunu, yetkili resmî makamlara, yetkili çiftçi organizasyonlarına, hak sahibi organizasyonlarına ve tohum hazırlayıcı kuruluşlarına duyurarak, bunların tohum hazırlayıcı listelerine dâhil edilme isteğini bildirmiş olan veya tohumluk olarak işlenmek üzere giren ürünle, işlendikten sonraki ürünün aynı olmasını temin edecek tedbirleri çiftçi adına uygulayan kişidir.

Tohumluk işleyicileri listesine girebilmek için gerekli özellikler Genel Müdürlük tarafından belirlenir.

Belirtilen listeler yayınlanacak veya hak sahibi, tohumluk işleyici ve çiftçi kuruluşlarına açık olacaklardır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Hak Sahibinin İzlemesi ve İzleme Şekli

Çiftçilerin İzlenmesi

Madde 19 — Bu Yönetmelikte belirlendiği şekilde, Kanunun 17 nci maddesi hükümlerine uygunluk açısından çiftçilerin izlenmesinde aşağıdaki hususlar geçerlidir:

a) Hak sahibi, çiftçilerin yükümlülüklerini yerine getirmeleri ile ilgili olarak çiftçilerden;

1) 12 nci maddeye göre verdiği bilgileri destekleyecek, fatura, kullanılmış etiketler ve 18 inci maddenin birinci fıkrasındaki faaliyete ilişkin:

Hak sahibine ait çeşidin hasat edilmiş ürünü, tohumluk olarak üçüncü bir şahıs tarafından hazırlanması hâlinde, bu hizmetin sağlanması,

Bu Yönetmeliğin 12 nci maddesinin (b) bendinin 5 numaralı alt bendi kapsamında, hak sahibine ait bir çeşidin üretim materyalini nasıl sağladığına ait delilleri,

2) Bu Yönetmeliğin 7 nci maddesi kapsamında gereken delilleri vermesini ya da hazır etmesini isteyebilir.

b) Bu maddenin (a) bendinde sözü edilen belge ve delilleri, eğer 12 nci maddede değinilen üretim materyaline ait kullanılmış etiket ile bu materyale ait etiketin saklanması öneriliyorsa, en az 12 nci madde de geçen üç pazarlama yılı saklanması gereklidir.

Tohumluk Hazırlayanların İzlenmesi

Madde 20 — Tohumluk hazırlayanların izlenmesi ile ilgili hususlar aşağıda belirtilmiştir:

a) Tohumluk hazırlayanlar, Kanunun 18 inci maddesine uygunluk açısından hak sahibi tarafından izlenebilir. Tohumluk hazırlayan 13 üncü madde kapsamında verdiği bilgileri; faturaları, materyalin teşhisinde kullanılan delilleri, işlenmiş üründen numuneler gibi kanıtları, talebi üzerine hak sahibinin incelemesine açar.

b) Tohum hazırlayıcılar (a) bendinde belirtilen belge ve delilleri, 13 üncü maddenin (c) bendinde belirlenen süre kadar muhafaza edeceklerdir.

İzleme Şekli

Madde 21 — İzlemeyi hak sahibi yapar veya yaptırır. Çiftçi birliklerinden, kooperatiflerden, tohumluk hazırlayıcıları birliklerinden veya diğer ziraat kuruluşlardan yardım alabilir.

Ulusal, bölgesel veya mahallî düzeyde kurulmuş çiftçi, tohum hazırlayıcı veya hak sahipleri kuruluşları arasında yapılan anlaşmalar kapsamında, izleme metotlarıyla ilgili şartlar belirlenecek ve eğer bu şartlar ilgili kuruluş yetkilileri tarafından Genel Müdürlüğe bildirilir ve yayınlanırsa rehber olarak kullanılacaktır.

ALTINCI BÖLÜM

İhlâl ve Özel Hükümler

İhlâl

Madde 22 — Hak sahibi, Kanunun 17 nci maddesi kapsamındaki kısıtlamaya bağlı şartlara ve limitlere aykırı davranan bir kimseye karşı, hakkını, bu Yönetmelikte belirlendiği şekilde kullanabilir.

Özel Hükümler

Madde 23 — Bu Yönetmeliğin 22 nci maddesinde sözü edilen herhangi bir şahıs, Kanunun 17 nci maddesi gereğince yüklendiği sorumluluklarını yerine getirmemesi sebebiyle hak sahibi tarafından dava edilebilir.

Yürürlük

Madde 24 — Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 25 — Bu Yönetmelik hükümlerini Tarım ve Köyşleri Bakanı yürütür.

Ek-1**Çiftçi istisnası kapsamında yer alan bitki türleri için karşılaştırılabilir kriterler**

Bitki Grubu	Bölgeler	Üretim Alanı (dekar)	Katsayı*
Tahıllar			
Buğday	İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesi.	307	1.00
	Güneydoğu Anadolu ve Geçit Bölgeleri.	230	1.00
	Akdeniz, Marmara, Karadeniz ve Ege Bölgesi.	167	1.00
Arpa	İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesi.	300	1.02
	Güneydoğu Anadolu ve Geçit Bölgeleri.	263	0.88
	Akdeniz, Marmara, Karadeniz ve Ege Bölgesi.	234	0.72
Çeltik	İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesi.	94	3.25
	Güneydoğu Anadolu ve Geçit Bölgeleri.	94	2.44
	Akdeniz, Marmara, Karadeniz ve Ege Bölgesi.	94	1.77
Yulaf	İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesi.	315	0.98
	Güneydoğu Anadolu ve Geçit Bölgeleri.	292	0.79
	Akdeniz, Marmara, Karadeniz ve Ege Bölgesi.	273	0.61
Çavdar	İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesi.	767	0.40
	Güneydoğu Anadolu ve Geçit Bölgeleri.	613	0.38
	Akdeniz, Marmara, Karadeniz ve Ege Bölgesi.	511	0.33
Tritikale	İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesi.	433	0.71
	Güneydoğu Anadolu ve Geçit Bölgeleri.	361	0.64
	Akdeniz, Marmara, Karadeniz ve Ege Bölgesi.	309	0.54
Yemelik baklagiller			
Kuru Fasulye	İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesi.	418	0.73
	Güneydoğu Anadolu ve Geçit Bölgeleri.	335	0.69
	Akdeniz, Marmara, Karadeniz ve Ege Bölgesi.	268	0.63
Nohut	İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesi.	526	0.58
	Güneydoğu Anadolu ve Geçit Bölgeleri.	409	0.56
	Akdeniz, Marmara, Karadeniz ve Ege Bölgesi.	368	0.45
Mercimek	İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesi.	438	0.70
	Güneydoğu Anadolu ve Geçit Bölgeleri.	409	0.56
	Akdeniz, Marmara, Karadeniz ve Ege Bölgesi.	307	0.55
Bezelye	İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesi.	284	1.08

	Güneydoğu Anadolu ve Geçit Bölgeleri.	284	0.81
	Akdeniz, Marmara, Karadeniz ve Ege Bölgesi.	284	0.59
Bakla	İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesi.	491	0.63
	Güneydoğu Anadolu ve Geçit Bölgeleri.	273	0.84
	Akdeniz, Marmara, Karadeniz ve Ege Bölgesi.	226	0.74
Yem bitkileri			
Yonca	İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesi.	147	2.08
	Güneydoğu Anadolu ve Geçit Bölgeleri.	98	2.34
	Akdeniz, Marmara, Karadeniz ve Ege Bölgesi.	98	1.70
Korunga	İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesi.	335	0.92
	Güneydoğu Anadolu ve Geçit Bölgeleri.	245	0.94
	Akdeniz, Marmara, Karadeniz ve Ege Bölgesi.	194	0.86
Fiğ	İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesi.	736	0.42
	Güneydoğu Anadolu ve Geçit Bölgeleri.	526	0.44
	Akdeniz, Marmara, Karadeniz, Ege Bölgesi.	307	0.55
Üçgül	İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesi.	147	2.08
	Güneydoğu Anadolu ve Geçit Bölgeleri.	147	1.56
	Akdeniz, Marmara, Karadeniz ve Ege Bölgesi.	147	1.14
Endüstri bitkileri			
Pamuk	İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesi.	150	2.04
	Güneydoğu Anadolu ve Geçit Bölgeleri.	139	1.65
	Akdeniz, Marmara, Karadeniz ve Ege Bölgesi.	123	1.37
Tütün	İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesi.	97	3.15
	Güneydoğu Anadolu ve Geçit Bölgeleri.	80	2.89
	Akdeniz, Marmara, Karadeniz ve Ege Bölgesi.	76	2.20
Patates	İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesi.	61	5.00
	Güneydoğu Anadolu ve Geçit Bölgeleri.	58	4.00
	Akdeniz, Marmara, Karadeniz ve Ege Bölgesi.	53	3.18
Kolza	İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesi.	681	0.45
	Güneydoğu Anadolu ve Geçit Bölgeleri.	584	0.39
	Akdeniz, Marmara, Karadeniz ve Ege Bölgesi.	430	0.39
Yerfıstığı	İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesi.	-	-
	Güneydoğu Anadolu ve Geçit Bölgeleri.	102	2.25
	Akdeniz, Marmara, Karadeniz ve Ege Bölgesi.	73	2.29
Soya	İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesi.	446	0.69
	Güneydoğu Anadolu ve Geçit Bölgeleri.	335	0.69
	Akdeniz, Marmara, Karadeniz ve Ege Bölgeleri.	223	0.75

*Katsayı 1 dekar buğdaya karşılık gelen alanı gösterir.

Ek-2

GEÇİT BÖLGESİ İLLERİ

Eskişehir
Kütahya
Uşak
Afyon
Denizli
Isparta
Burdur
Amasya
Tokat
Bilecik

ORTA ANADOLU BÖLGESİ İLLERİ

Ankara
Konya
Çankırı
Çorum
Kırşehir
Yozgat
Kırıkkale
Nevşehir
Niğde
Karaman
Aksaray
Sivas
Kayseri

GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ İLLERİ

Diyarbakır
Hakkari
Mardin
Siirt
Şanlıurfa
Şırnak
Batman
Adıyaman
Gaziantep
Kilis

EGE BÖLGESİ İLLERİ

Aydın
İzmir
Manisa
Muğla

DOĞU ANADOLU BÖLGESİ İLLERİ

Muş
Ağrı
Erzurum
Kars
Iğdır
Ardahan
Malatya
Tunceli
Elazığ
Erzincan
Van
Bitlis
Bingöl

AKDENİZ BÖLGESİ İLLERİ

Adana
Antalya
İçel (Mersin)
Kahramanmaraş
Osmaniye
Hatay

MARMARA BÖLGESİ İLLERİ

Edirne
Kırklareli
Tekirdağ
İstanbul
Kocaeli (İzmit)
Sakarya(Adapazarı)
Bursa
Balıkesir
Çanakkale
Yalova

KARADENİZ BÖLGESİ İLLERİ

Artvin
Rize
Trabzon
Giresun
Ordu
Samsun
Sinop
Kastamonu
Zonguldak
Bartın
Karabük
Bolu
Düzce
Gümüşhane
Bayburt